Պիրինճի Սէնի 1864.
Ն՝ 97.

ՎԱՐԱԳԱՅՐ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՃՈՒՄԸ • ՅՈՒԼԻՍ 31.
Ն՝ ՃՎ

Ղազէթամիզ հաֆթատա պիր տէֆա օլարադ, Ճիւմա իրթէսի կիւնլէրի նէշր օլունուր։
Ալթը պյուզը բէշնան 60 ղուրուշ տուր։
Պիր նիւսխէսի 3 ղուրուշ տուր։
Միւշթէրիտէն հիչ պիր եէր իչին, հիչ պիր փարա բօսթա փարաը մանթուպ օլունմազ։

—o—

Միւշթէրի եաղըմայա իսթէք իսէն զաթիրը, եա վէ պիր խանընտա 17 նիւմէրօլու թապխանէմիզէ, վէ եախօտ Վարագը խանընտա իւսթ զաթտա 1 նիւմէրօլու օտատա քէնտի ատամըմիզա, արզուլէրինի պէյանէ հիմմէթ իլէմէլի տէրլէր։

Ղազէթամիզա տախի իրսալ օլունան մէքթուպլարը իւսթլէրի, եա քէնտիմիզէ վէ եատա միւէզզիմիզ պուլունան Պ. Միրիճան Տօղրամաճեանա խիթապէն եազըմալը սարը։

Իլանաթըն պիր սաթրը իկի քէֆա իչին, ղուրուշ 3
Իրինճի տէֆա իչին 2
Իւչիւնճիւ տէֆա իչին . . . 1
Ուզուն պահսալար իչին այրըճա բազարլըգ օլունուր։

—o—

ՄԷՏՈՒՐԲԻՆ

ԻԶՄԻՐ · Տիգրան Աղա Գարագաշեան։
ԻԶՄԻՏ · Մ Յակոբ Աղա Նազարէթեան։
ՊՐՈՒՍԱ · Թէոֆիլէ Աղա Գալֆինեան։
ԷՏԻՐՆԷ · Թորոս Աղա Յովհաննէսեան։
ԹՐԱՊԶՈՒՆ · Վարդան Աղա Խաչեան։
ՊԱՅՍԷՐԻՅԻ · Գէորգ Աղա Գրիգճեան։
ՀԱԼԷՊ Յովհաննէս Աղա Քիւրքճեանօֆ։
ԱՏԱՆԱ · Հաճի Յակոբ Աղա Ուրֆալեան։
ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ · Խաչիկ աղա Սինանեան։
ԹԷՐՍՈՒՍ Գրիգոր Աղա Մելքոնեան։
ԹՈՂԱՏ · Հաճի Աւետիս Աղա Արսլանեան։
ԵՕԶԳԱՏ · Գասպար Աղա Տէր Յովհաննէսեան։
ԱՄԱՍԻԱ · Բարսեղ Աղա Կիւմիւշեան։
ԱԳԻՑՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ · Հաճի Մկրտիչ աղա Թօրայեան։
ՄԱՐԱՇ · Հաճի Տէվլէթ աղա Զօրպաճիեան։
ԹԷՔԻՐՏԱՂ · Ընթերցասիրաց թանգարան։
ՐՈՒՍՃՈՒԿ · Վէ ՇՈՒՄՆՈՒ · Յակոբ աղա Գազանճեան։
ԱՆԹԱՊ · Նիկողայոս աղա Նազարէթեան։
ԻՍԿԻՆՏԷՐԻՅԷ Յովհաննէս աղա Քէշկէքեան։
ՍԱՄՍՈՆ · Յովհան աղա Գէյուճեան։
ՍՈՒՆԿՈՒՐԼՈՒ · Սարգիս աղա Նուրլուեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԵՒԱՆԱՆՈՐԳԼԱՐ
ՎԷ
ԲՈԹՈՒՔՔԱՆԷ

Պու ալէմտէ հէր շէյ պիր պիրինի էէքմէքտէ օլտուղունտան, տայիմա ջայլար վէ իրմագլար, տօլաշա տօլաշա տէնիզլէրէ տէօքիլտիւքլէրի միսիլու, ըուհպան կիւրուհու թագսիրաթլարընը իսէ, հէր նասըլ իսէ, պիզ զէյատէ կէօրմէքտէ, եախօտ կէօրտիւկիւմիւզիւ սէյլէմէքտէ օլտուղումուզտան, օլ խուսուստա էնվայի ֆէնալըգլարըն հիքմէտէրի տախի, բէյ տէր բէյ պիզիմ թարաֆըմըզա վասըլ օլմագտա տըր,

Ա՝ագաա պու խըտմէթ, էսէֆէնկիզ պիր խըտմէթ տիր, լաքին նէ՞ չարէ քի, միլէթ զայրէթի չէքէն պիր գալէմին պաշլըճա պօրճլարընտան պիրիսի տախի, խուսուսիլէ միլէթիմիզին հալ ու մէվգիսինէ նազարէն, սախթէ չօպանլար իլէ, ֆէտաքեար չօպանլարը, իպատուլլահա խապեր վիրէրէք, սագընմանընն էլչէմիյեէթինի իպրաղ իթմէք տիր։

Պու կիւնլէրտէ, ըուհպան կիւրուհինտէն պազըլարը ալէ՝հինտէ, թարաֆըմըզա էօյլէ մալիւմաթլար կէլմիյէր, տիր քի, իլէրուտէ, պիւչարը տէհշէթ օլարագ, ն՝շը ու պէյան իթմէյէ մէհպուր օլաճաղընը տըր։

Շիմտի շու Թէրսուստան թարաֆըմըզա կէլէն տէհշէթֆէրմա պիր մէքթուպուն մանէլինի պէյան իյլէտիքտէն սոնրա, պազը միւթալաամընը տախի իզհար իտէլիմ։

Յունիս 17տէ, Ըտանա առաջնորդու Գէր· Ըրիստակէս սրբազան հազրէթլէրի թարաֆընտան, Թէրսուս ազգային ժողովունա պիր մէքթուպ կէլէրէք, իւչ սէնէտէն պէրու շէհրի մէզպուրտա քահանալըգ իթմէքտէ օլան, վէ ասըմ Պայէզիտ շէհրինտէն օլուպ քէնտիմ իսէ Ռուսիա թէպաասընտանըմ տէյէն տէր Մատթէոսուն, պազը սիւալ ճէ՝ապ զըմնընտա, Ըտանայա կէսնտէրիլմէսի մաթլուպ օլունտուղու կէօրիւլիւր, վէ մէզքիւր ժողով թարաֆընտան սրբազան հազրէթլէրինէ տախի, պիր մէքթուպ եազըլարագ, մէրգում քահանանըն Ներմուն մէքթէպինտէ հօճալըգ իթմէքտէ օլտուղու, վէ մանթլագ սուրէթտէ քէնտիսինին կէսնտէրիլմէսի միւրատ օլունտուղու թագտիրտէ, եէրինէ պիր պաշգա քահանայ կէսնտէր՝լմէսինին էլչէ՝միյեէթի իսնթար վէ րէճա օլունուր։

Ըրիստակէս սրբազան թարաֆընտան, յունիս 27տէ իքինճի պիր մէքթուպ իլէ պէրա՝պ՝ր։ Խարբուժլու տէր Ղ՝ազարոս հայր տախի Թէրսուսա իրսալ իլէ, Թէքբար՝ն տէր Մատթէոս Ըտանայա իսթէնիլիր։

Ներմունուն ազգային ժողովու, առաջնորդ հայր հազրէթլէրինին էմրինի, մէրգում քահանայա իֆատէ վէ պէյան իյլէտիքտէ, մէրգում տախի, ամիրմին էմրինէ իթաաթը քեամիլէմ վար տըր, բէք էյի, լաքին լազըմ տըր քի, պէվճէմի վ՝ չօճուղումու տախի պէրապէր կ՝սթիրէյիմ տէր։ Ժողովք Թէրսուսուն հավասը ֆէնալըզընը պէհանէ իտէրէք, ֆամիլիասընը օրատա պըրագմասընէն ագէ եապըն պուլունտուղունու կէսթէքիր իսէտէ, մէրգում բաբաս, խայր, զարարը եօգ, պէն ֆամիլիամը Թէրսուստա պըրագըր, վէ Ըտանատա իշիմի պիթիրտիքտէն սոնրա, նինէ օրայա տէնտիւկիւմտէ, արթըգ պըրագըր քէնտի մէմլէքէթիմէ սիլայա կիտէրիմ, պու գատար զուրպէթլիք չէքտիմ էլվէրիր ճէվապընը վէրիր, վէ ագրպէթքեար ֆամիլիասընը ալարագ Թէրսուսա տէօնէր։

Հալ պու քի մէրգումուն Նիյէթի ֆաստէսի պաշգա օլտուղունտան, տօղրու, սոնրատան Գրաթօլիք քիլիսէսինէ միւրաճաաթ իթմիշ օլան պիր զաթըն, վէ սայիր պիր Գրաթօլիք զաթըն խանէսինէ իլթիճա, վէ Գրաթօլիք քիլիսէսինէ տախիլ օլաճաղընը պէյան իտէր։

Մէրգումուն պու նիյէթի խաֆիյէսի, ֆիրարընտան իքի կիւն ագտէմ պաղըլարըն ազաճըգ մէսմանի օլտուգտա, սէնտէ պէյլէ պիր նիյէթ վար իմիշ, սահի՞հ միտիր տէյէրէք սիւալ իտէրլէր, վէ մէրգում տախի, եաշըմ եէթմիշէ վարմըշ տըր, հիչ տէյիլ իսէ սագալըմա հիւրմէթ իտինիլտէ, պէյլէ իֆթիրալարտան վազ կ՝չինիզ կիպի, վէ տահա սայիր կիւնա լագըրտըլարտա պուլունուր. էլ հասըլ, իքի կիւն սոնրա քէնտույէ հիտայէթ եէթիշմիշ օլտուղունու ալէնէն թագրիր իյլէտիքտէն պաշգա, ամիգ քիլիսէսի ալէյհինտէ, պազը մէրթէպէ հէզէյան օգումայա տախի պաշլար։

Մէրգում, եէնի մէզհէպինէ խըտմէթ իթմէքտէ իքէն, պիզտէ ալէ՝հինտէ հիքեայէ օլունանը պէյան իտէլիմ։

Մէրգում տէր Մատթէոսուն ասըլ տէրաէր օլմայըպ, իլա Սիսամ ատասընտա պիր վարդապետ իմիշ. պունտան իւչ սէնէ մուգատէմ, օրատան պիր ըէնճպէր գըզը ալարագ Խսկէնտէրիյէէ գաշմըշ, վէ մէրգումենն զէվճ՝սի օլմուշ օլմասընա տահա զիյատէ պիր էմնիյէթ վէրմէք նի՝յէթիլէ, մէրգումէ գըզընն օրատա պուլունան պիրիւք գաբընտաշը հաճի Գէորգ, վէ զէվճէսի Ա՝արթանընն տէօրթ պէշ եաշընտաքի պիր գըզ էվլատընը տախի, մէրգումա 15պին ղուրուշ վիրէրէք, պէրապէր ալտըգտան սոնրա, Հալէպ կիթմէք նիյէթիյլէ, Մէրսինտէն կէչէր իքէն, Թէրսուս միւթէպէրանընտան Միսիրեան Կարապետ աղա, մէրգումու կ՝օրտիքտէ, պըրագմայըպ, Թէրսուստա քահանալըգ իթմէսինի թէքլիֆ իթմիշ, վէ մէրգում տախի բաղի օլմուշ օլմաղին, շիմտիյէ գատար օրաճըգտա սէրպէսթճէ քաբասընգ իթմէքտէ պուլունմուշ տուր։

Ըրիստակէս սրբազան հազրէթլէրինին, պու մալիւմաթը նէր՝տէն ալտըգլարընը պիլմէ՝յիլ, լաքին պունտան պիր իքի մահ մուգատտէմ, պիր թարաֆտան, սրբազան Պատրիարք հայր հազրէթլէրինէ պիլտիրիլմիշ օլտուղուն պիզ պիլմէքտէ իտիք իսէտէ, էմրի պասըրէթէ բիայէթէն, շիմտիյէ գատար պէքլէմէքտէ իտիք, վէ շու տախի հիքեայէ սլունմագտա տրը քի, պունտան ալթը մահ մուգատտէմ, Սիսամ ատասընտան Թէրսուսա կէլմիշ օլան, վէ հաճի Խաթուն թէսմիյէ օլունան պիր գասընճըգ, պու ք՝ֆիյ՝թի, միւթէպէր զաթըն պիրիսինէ իհսան իյլ՝միշ տիր, վ՝ կէօրիւնիւր քի, է՝վէլա մէրգումէտէն իշիտիլմիշ տիր։

Մէրգում վարդապետ Գրաթօլիք քիլիսէսինէ իլթիճա իթմիշ, մէզհէպ սէրպէսթ տիր, ենա պիր շէյ տէյէմէյիլ, լաքին պիր միւհիմմ ք՝օշէ վար տըր քի, օրասընընտա սիւրիհթ իւզրէ կէչէմէյիլ։

Մէրլէթիմիզտէ շիմտի, տարա կէլէնտիկի կիպի, մէզհէպ թէպտիլ իթմէք պիր մատա օլմուշ տուր, վէ հիչ պիր գըսըմտա, քէնտի քիլիսէսինէ կէլէնի գովամաղ, շիւնքի մէզհէպէ գարշը տըր։

Լ՝ոկի վագրթլարտա, էկէր հիքեայ՝լէրտէ սէհվեյաթ եօգ իսէ, պիւյիւք պիր թագսիրաթտա պուլունան, իսլամիյէթի գապուլ իթմիկի կիպի, միւճաղաթտան գուրթուլուր իմիշ, հալ պու քի շիմտի էօյլէ պիր հագգսըզլըզընը իճրասը կ՝օրիւլմէքտէ տէյիլ տիր։

Պիր ատէմ մէզհէպինի տէյիշմիրէ պիլիր, լաքին, մէզհէպինի տէյիշմիրմէզտէն էվվէլ տերքեար օլան պօրճունու էտայէ մուխալիֆէթ իտեմէզ, էմմա էվվէլքի իսմի Մարկոս իմիշ, սոնրաքի իսմի Ըհմէտ օլմուշ, զարարը եօգ, եինէ պօրճու պօրճ տուր, էօյլէ տէ սայիր տավալարընճա, գաթան մուհաքէմէսինտէն գուրթուլամազ, եօխսա, հէր քէսին հէր ճինայէթի իրթիքեապ իթտիքտէն սոնրա, թէպտիլի մէզհէպէ միւրաճաաթ պիրլէ, գուրթուլմասը լազըմ կէլիր։

Տիւնեէվի ատէմէր իչին պու պէյլէ օլտուղու թագտիրտէ, ըուհպան կիւրուհինէ կէլինտիքտէ, պունունն մուզայիրի կէօրիւմէքտէտիր, նասըլ քի շիմտիյէ գատար, պաշգա մէզհէպտէն օլանլարը պէր թարաֆ իտէլիմ, պիզտէ նիչէ տէֆա էմսալարը կէօրիւլմիւշ տիւր։

Ըուհպան կիւրուհինին ճիւնհասը, սատէճէ տիւնեէվի օլտուղու հալտէ, հիւքիւմէթ միւրաճաաթ օլունմասը գօլայ օլուպ, ֆէգաթ, ըուհանի օլտուղու սուրէթտէ, թարաֆըմըզտան միւսաատէ օլունմագտէ, վէ սէպէպ օլարագ տախի, նէ եաբալըմ, թէպտիլի մէզհէպ իթմիշ տինիլէրէք սարֆը նազար օլունմագտա տրը. հալ պու քի, պու զիւիմ բէք եանլըշ օլուպ, վէ պու մէսէլէ իսէ, էն միւհիմմ մէսէլէլէրտէն պիրիսի տիր։

Մէսէլէնին կիւճլիյիւ, պիզ զանն իտէրիզ քի, շուրատա տըր, եանի պիր ըուհպանըն մուհաքիմէսի, քէնտի թապլ պուլունտուղու Խաթրիքխանէտէ կէօրիւլէճէկինտէն, վէ մէզհէպինի Ֆէզպիլ իթտիկի հալտէ, արթըգ օլ Խաթրիքխանէյէ էմնիյէթի օլամատըզը էօզրիւնիւ մէյտանէ կէթիրէճէկինտէն, թապիթիյլէ, էսկի Խաթրիքխանէնին քէնտույի ճէլգէ սէլահիյէթի գալմամագտա տրը։

Ա՝ագաա պու պիր միւշքիլ մէսէլէ տիր վէ մէզհէպինի թէպտիլ իտէն ատէմ, գանղի մէզհէպտէն օլուր իսէ օլսուն, էվվէլքի Խաթրիքխանէսինէ կիթտիկի թագտիրտա, հագգընտա պէտ մուամէլէ, վէ պէլքիտ իզհարը ատավ թ օլունաճաղը իհթիմալտէն օլուպ, վէ պինապէրին, էսկի մուհաքէմսինէ, եէնի միւրաճաաթ իթմիշ օլտուղու Խաթրիքխանէտէ պագըլտըզը սուրէթտէ տախի, թարաֆկիրլիք վէ իլթիմաս օլունաճաղը տախի իհթիմալտէն տիր։

Ա՝ինէթիմիզ պու եիւզտէն, շիմտիյէ գատար, բէք ջոգ զարարլարա ուղրամըշ, վէ Խաթրիքխանէմիզ իսէ, հիչ պիր ջարէսինի սիւշիւնմէմիշ տիր, էմմա սայիր Խաթրիքխանէլէր տախի տիւշիւնմէմիշ տիրլէր, էվվ՝թ, լաքին անլէրտէ պու գատար թէպտիլի մէզհէպ ֆէնալըզը օլմայուպ, վէ չօգլուգ զարար կէօրմէտիքլէրինտէն, թապիաթիլլէ վազիֆէ իթմէմիշլէր տիր, հալ պու քի պիզ օլ հալտէ տէյիլիզ ըուհպանլարըմիզըն էքսէրիսի միլէթիմիզի գուրտ կիպի խըրրալամագտա օլուպ, վէ Խաթրիքխանէմիզ իսէ՝ «ման զգի «բէքզարբէրմայալը՞ կէ՝ոէր, ֆէդաիլի մէզհէպ էրէր՝ . . . տէյի գօրգմագտա, վէ էօյլէ արսըզ ըուհպանլար տախի, Խաթրիքխանէնին պու գօրգուսունու պիլտիքլէրինտէն, իսթէտիքլէրի կիպի միլ՝թիմիզ իլէ սընամագտա, վէ բէք տարտա գալտըգլարընտա, եօգարտա նազլինի իթտիկիմիզ վարդապետ պօղմասը տերտ ր կիպի, գալքագլարընը տէյիշթիրմէքտէ տիրլէր։

Ա՝ազաքական վէ Ա՝րմնական ժողովարըն, իսթէտիքլէրի հալտէ պու ֆէնալըզընը էօնիւալընմասընա տայիր պիր շարէ տիւշիւնէպիլէճէք քլէրին հէր նէ գատար պիլիր իսէքտէ, պիզ տախի քէնտի թարաֆըմըզտան պիր թարիգ պէյան իտէրիզ՝ շէօյլէ քի, մատամ քի, թէպտիլի մէզհէպ իթմէք, հէր քիլիսէ էհալիսինտ՝ վարտըր, մատամ քի, մէզհէպինի թէպտիլ իտէնին ըուհանի, վէ ըուհանիյլէ գարըշըգ ճիսմանի թագսիրաթընը թէֆթիշ վէ մուհաքէմէ իտ՝ճէք պիր մէճլիսի մախսուս եօգ տուր, վէ մատամ քի շու խուսուստա՝ն պիւյիւք զարարը միլէ ժիմիլ չէքմէքտէ տիր, պիզճէ պիզ, էկէր միւնասիպ կէօրիւլիւր իսէ, Խաթրիքխանէմիզ թարաֆընտան պա թագրիր, պու մէսէլէյի միհիմմէ, Պապը ալիյէ պիլտիրիլէրէք, պիրէր ազասը ըուհանիտէն, վէ պիրէր ազասը տախի ճիսմանիտէն օլարագ, իքի ազա Խսլամտան, իքի ազա պիզտէն, իքի ազա Ռումտան, իքի ազա Գրաթօլիքտէն, իքի ազա Հրօթէսթանտան, վէ իքի ազա տախի Ղէհուտիտէն օլարագ պիր գօմիսիօնու մախսուս թէշքիլինէ միւսաատէյի սէնիյէէ պույրուլմասը, իսթիտա օլունսա գապուլէ շայան պույրուլուր զանն իտէրիզ։

Ա՝է մէզքիւր իսթիտատէ էօյլէ պիր ըուհպանընմէզքիւր գօմիսիօնտա մուհաքէմէսինէ պագըլտըգտա, կէրէք ըուհանի վէ կէրէք ճիսմանի թագսիրաթլարը իչին, լազըմ կէլէն միւճաճաղաթընն սուրէթ ու թարզընընն թախսիսի տախի րէճա օլունմասը տըր։

Իշթէ օլ վագթթ, միւճաղաթտան գուրթուլմագ նիյէթիյլէ, նէ քիմսէ թէպտիլի մէզհէպէ ճէսարէթ իտէպիլիր, վէ նէտէ Խաթրիքխանէմիզին ըուհպան կիւրուհինտէն գօրգուսու գալըր, վարսըն իսթէյէն օլ վագթթ իսթէտիկի մէզհէպէ կիհթսին. ֆագաթ էլ վէրիր քի մուհաքէմ թահթընա տիւշսին։

Պու մէսէլէ, նասըլ քի տէտիք էն նազիք, վէ պիզճէ էն միհիմմ պիր մէսէլէ օլտուղունտան, Ազգային վարչութիւնուն տիգգաթը թամմէսինի, աճիզանէ տավէթ իթտիքքունտան, Ազգային վարչութիւնուն տիգգաթը թամմէսինի, աճիզանէ տավէթ իթտիքտէն սոնրա, կէչէլիմ շիմտի, շիմտիյէ գատար Ա՝արչութիւնումուզ թարաֆընտան զուհուրա կէլմիշ օլան նիզամնամէզընը, վէ էհալիմիզ իւզէրինտէ կէօրիւլէն պի գայտըգ վէ շաշգընընը։

Ըուհպան կիւրուհինին իտարէսի, Խաթրիքէր էլինտէ պուլունտուղու հալտէ, ըուհպանլար եէտինտէ, բէսմի օլարագ, պիրէր շէհատէթնամէ պուլունմասը, վէ պու խուսուսա զիյատէ տիգգաթ օլունարագ, հէր թարաֆըն առաջնորդլարընա, քարոզիչլէրինէ, ժողովլարընա վէ էհալիլէրինէ, խասսէթէն, վէ թէէքիտէն, խապէրլէր կէօնտէրիլէրէք, վէ պիր եապանճը ըուհպան կէօրտիւքլէրի անտէ, իլք սիւալլէրինին, շէհատէթնամէսի օլմասը էլչէմիյեէթինի պիլտիրմէլի տէյի՞լմիյիտիլէր. վէ հէյլէյէ սաբարագ, եախօտ սահիհ սէօյլէյէրէք, շէհատէթնամէսինի զայպ իթմիշ օլտուղուն պէյան իտէնլէրի, ասլա քիլիսէճէ խըտմէթէ գարըշըրըլմագսըզը, թէֆթիշ ու թէճէսսիւս իթմէլէրի, թէնպիհ օլունմասը տէյի՞լմիյիտի, շիմտիյէ գատար վաՀրմայըտը էօյլէ պիր թաքլիմաթ վէ թէնպիհաթ, պիլի՞ր միյիտի ըուհպան կիւրուհու, էօյլէ պիր շէհատէթնամէյէ մալիք օլմագլըզընն էլչէմիյեէթինի. քէզալիք պիլի՞րմիյիտի էհալի, էօյլէ պիր շէհատէթնամէ սօրմագլըզընն էհէմմիյեէթինի. պիզ տէրիզ քի, հաշա՞. վէ հալեա շիմտի տախի, զանն իտէրիզ քի, էօյլէ պիր սըգը նիզամ վէ թէնպիհ եօգ տուր։ Յիմէք տիր քի, պիր Իսլամ, վէ պաշգա պիր մէզհէպտէն ատէմ տախի, Ի՝րմէնի բաբասը գըյաֆէթինէ կիրտիկի թագտիրտէ, եուրթտուրա պիլտիկի եէրլէրտէ բաբասընգ իտէպիլմիշ տիր, վէ պէլքիտէ իտէպիլմէքտէ տիր . . .։

Ա՝ե՞աճայիպ շէյ տիր քի, Սիսամտան պիր վարդապետ, իւչ սէնէ զայպ օլմուշ, վէ կիւյա Պայէզիտտէն պիր քահանայ էքսիլմիշտիրտէ, Խաթրիքխանէնին շիմտիյէ գատար մալիւմաթը օլմամըշ տըր. մէկէրչի պիր չօպան, ախշամ սապահ քէնտի սիւրիւսիւնիւ սայըպ անլատըզը կիպի, պիր Խաթրիքխանէ տախի, նէրէտէ գաչ վարդապետի, վէ գաչ տերտերի վարտըր, հիչ տէյիլ իսէ, հէր այ վէ հաֆթա անլայըպ թէֆթիշ իթմէյէ պօրճլու տէյի՞ մի տիր։ Ըճէպա Խաթրիքխանէմիզ, հալեա պու կիւն վէ պու սաաթտա, քէնտի իտարէսի թահթընտա գաչ ըուհպանը, վէ

գաչ քիլիսէսի վարտը պիլմէքտէ՞ մի տիր, պիր էսամի թահթասը եաղտըրարադ, պիր քէօշէյէ ասմադա, վէ խասսէթէն պիր մէ-մուր թայեին իտէրէք, արթանը էքսիլէնի, գաչանը կէօշէնի, վէ էօլէնի տօղանը պիլ-մէքտէ՞միտիր. ամընա՛րադ իգրար իտէմէք պիր սահիլիք, հաշա՞։ Հաթթա, տէյիլ քէն-տիսի արամադա, իլա, հիչ տէյիլ իսէ, ղա-ղէթալարտա եաղըլանըար հագդընտա տախի, միդտարի քիֆայէ վագրֆ օլմադա տէյիլ տիր, վէ իշթէ հէր կիւնտէ պաշընտան ըու-պան պէլասը էքսիք օլմամադա տըր։

Թէրպիյէլի միլէթլերին քանֆիֆէսինին ըուհու, պու կիւնքի կիւն ղաղէթա օլտուղու թագտիրտէ, պիղիմ Խաթրիքխանէտէ իսէ, հալեա պու սաաթա գատար, պիր ղաղէթա օտասը, վէ պիր իքի նէֆէրտէ խասսէթէն օ-գուլուպ խիւրասա խտիճի պուլունմամագտա տըր։ Թօհաֆը շուրասընտա տըր քի, ղաղէ-թաճընըար թապիաթիյէ, հէր շէյի Խաթ-րիքխանէտէն էվվէլ տուլարադ, միլէթէ խա-պէր վէրտիքէրի հալտէ, Խաթրիքխանէ իսէ, քէնտի, հէր թարաֆընտան, հէր կիւն, հեղա-ըան նէվի, արաշթընընը, խութէյիպ, եօրու-ղուպ, վէ վագթ ու բարա խարճ իտիպ, մա-ղիւմաթլար ալմայա պօրճու պուլունմագտէ իքէն, քէնտույէ խըտմէթ իթմէքտէ օլան ղաղէթալարա, պաղը ճիհէթէ, չէշմի հագա-ըէթ իլէ տախի պագմագտա տըր . . .

Խաթրիքխանէ, կէչէն հաֆտաքի եաղտը-ղընը միսիլու, քեաֆֆէյի առաջնորդլուգ-ըար իլէ, ղայէթ սըգ վէ սըրասընտա պիր մէքթուպլաշմա ուսուլինի թէրթիպ իթտիք-տէն, վէ միլէթիմիզտէ թապ ու նէշը սըուն-մագտէ օլան, իյի ֆէնա, քիչիք վէ պիւ-յիք ղաղէթա վէ ըիսալէլէրտէն։ Հիչ տէ-յիլ իսէ, պիրեր թանէ ալտըգտան պաշգա (էկեր բարա վիրմէքտէն գաչընը իսէ, պիղ քէնտի թարաֆընընտան, իսթէտիկի հալտէ, պատիհավա տախի վերմէյէ հազընըզ), Եվ-ըօպա ղաղէթալարընընը տախի միւթէպէրլէ-ըինտէն, օն օնպէշ տիւրլիւ ղաղէթայա եա-ղընմալը, վէ օգուլթտուրմալը տըր. վէ միլէ-թիմիզին հուգուգ ու նամուսունուն հընթղ ու զընմալը, վէ օգուլթտուրմալը տըր. վէ միլէ-թիմիզին հուգուգ ու նամուսունուն հընթղ ու վիգայէսինէ տայիր պիր պահս կէօրիւլտիք-տէ, անինտէ, միւտիրինէ պիր թէշէքքիւր-նամէ կէօնտէրիպ, վէ մուղայիրի զուհուրա կէլտիքտէ տախի, եա թէպրիյէյի զնմմէթ իթմէլի, վէ եախօտ ճէրհ իթմէլի տիր, վէ սէհվիյաթընը թասհիհ իթմէյէն ղաղէթա ա-լէյհինտէ, հիւքիւմէթինէ թէշէքքի իտէրէք, թարղէյէ տախի իսթէմէլի տիր, պու տուբ պիր Խաթրիքխանէյէ պօրճու, վէ պու տուբ տավալը պիր միլէթին, մէտէնիյէթի ալա-մէթի։ Պիզ նիչէ տէֆա, Եվրօպա ղաղէ-թալարընտա, միլէթիմիզ հագդընտա մէտհ ու սիճայիշէր օգուլնտուղուն կէօրտիկիւ-միւզ իլէ պերապեր, Խաթրիքխանէմիզին իսէ, խապէրի տախի օլմատըղընը կէօրմիւշիւզ տիւր. քեղալիք, նիչէ տէֆա, կէրէք Եվրօպանընը վէ կէրէք պուրանընը ըհտանը սայիրէճէ օլան ղաղէթալարընտա, միլէթիմիզ ալէյհինտէ բէք ֆէնա պահսըլար օգուլտուղումուզ հալ-տէ, Խաթրիքխանէմիզին, վըուրտում տույմադ իլէթինէ ուղրամըզ օլտուղուն, էսէֆ իտէրէք կէօրմիւշիւզ տիւր, վէ հալեա տախի կէօր-մէքտէյիզ . . .

Խաթրիքխանէ պէօյլէ շէյլերի տիւշիւնմէ-յէ վագթի օլմատըղընտան, տիւշիւնմէտիկի-նի, վագտա չօպլուգ այըպլայամայըզ, լաքին շիմտիյէ գատար, պիր գաչ ղաղէթալար, շու էլղէմիյէթի պիտէֆաթ իսթար իթ-միշ օլտուգլարը թագտիրտէ տախի, իշիթ-մէմէյէ վուրտուղուն, եախօտ, քէնտի տիւ-շիւնէմէտիկի պիր իյիլիկի վէ ֆէրիղէյի, ղա-ղէթալարտան էօյրէնմէյէ իրթիքապ իթմէք իսթէմէտիկին (շիմտիյէ գատար պու էնա-նիյէթ էսէրի, Խաթրիքխանէ իւզերինտէ կէօրիւլմիւշ տիւր տէյէպիլիրիզ) զէյատէ-սիյլէ այըպլարըզ։

Պու ալէմտէ պիլմէմէք այըպ օլմայըպ, իլա էօյրէնմէմէք, վէ պիլմէք իսթէմէմէք բէք այըպ տըր. վէ հէր միլէթտէ, էն պիւյիք շէյլեր տիւշիւնէնլեր, վէ էն պիւյիք նասի-հաթ վիրէնլերին, ղաղէթաճընըար օլտուգլարը շէյլէ տուրսուն, խուսուսիյլէ միլէթիմիզին Վարչութիւնու ազալարընտան էքսէրիսինին իսէ, ղաղէթաճընըարտան, պէշ օն սէնէ տէրա ալմայա միհթաճ քիմէնէլէր օլտուգլարընտա, կիւնէշ կիպի աշիքար պիր սահիհլիքտիր . . ։

Ազգային վարչութիւն, քէսպի մալիմաթ իթմէք նէյէթիյլէ, առաջնորդլարընը մէք-թուպլարընա, վէ ղաղէթալարընը պահսլարը-նա միւրաճաաթ իթմէյէ պօրճու օլտուգտան պաշգա, տահա զնյատէ մալիմաթ իտինմէք, վէ իտինմիշ օլտուղու մալիմաթը թահգըգ իթմէք նէյէթիյլէ, կէրէք Խաթանպոլտա, վէ կէրէք հէր մէմլէքէթտէ, խաֆիյէ մ-մուրլարընա (կիզլի հավատիս վէրիճիլեր) տախի մալիք պուլունմալը տըր։ Պու տուբ պիր իտարէնին պօրճու, վէ պու եօլու թում-մայան իտարէ, ասլա քէմալէթէ իրէմէզ։

Շիմտիյէ գատար Խաթրիքխանէմիզ պիր առաջնորդ, եախօտ պիր չօրպաճը ալէյհինտէ պիր թէշէքքինամէ ալտըգտա, եա պիզգաթ, ալէյհինտէ թէշէքքի օլունան ատէմտէն քէն-տի թագսիրաթընը սօրմագտա տըր, վէ եա-խօտ առաջնորդ ալէյհինտէ չօրպաճրտան, վէ չօրպաճը ալէյհինտէ տախի առաջնորդտան, մալիմաթ իսթէմէքտէ տիր. պու ուսուլ իսէ, ղայէթ եանընը պիր ուսուլ տիր. Հիւնքի Խաս-ըէատին հօճանընը տէտիկի կիպի, թագսիրաթ տէնիլէն շէյ սէմմուր քիւրք օլա, եինէ քիմ-սէ արգասընա ալմազ, վէ առաջնորդլար վէ չօրպաճընըար իսէ, զէվալը էհալիյի սօյմագ վէ էպմէք իչին, պայաղընճա օրթագ կիպի տիրլեր . . ։

Պու սէօյլէտիկիմիզի, կէչէնլէրտէ, Վարագատ, Մէճմուատա, Մասիստէ վէ սա-յիրլէտէ, Իրզուրում առաջնորդու ալէյհին-տէ եաղընան պիր դապահաթընը հագդընտա լաղըմ կէլէն մալիմաթը, իշխիտիկիմիզէ կէօրէ, պիզգաթ Յարութիւն եպիսկոպոսուն քէնտիսինտէն իսթէնիլմիշ օլմասը թաստիգ իթմէքտէ տիր։

Խաթրիքխանէ հագդընտա տահա սայիր սէօյլէյէճէքլէրիմիզէ, պունտան սօնրա տէ-վամ իտէրիզ։

— Պու տէֆթաքի 26 նիւմէրօյու Մուսայք Մասեացտա, քէնտույէ եաղընընընա նա-զարէն, Ամասիա առաջնորդու Գէորգ սրբա-զան հազրէթլերի, քէնտի ալէյհինտէ եաղը-ըան շէյլերին քեաֆֆէսինին տիւշմէնլիք էսէրի օլուպ, քէնտիսի իսէ, «պի կիւնահ օլտուղուն-տան, ալէյհինտէ զուհուրա կէլմիշ օլան իթ-թիհամըարընը թէֆթիշ վէ թէճէսսիս օլուն-մասը ըէճասըլա, Սրբազան պատրիարք հայր հազրէթլերինէ, թահրիրէն պիր իսթիտա իթ-միշ իմիշ։

Խաղահ վերէյտիտէ շու հավատիս սահիհ օլայտը, վէ միւմայիլէյհ սրբազան հազրէթ-լերի տախի, մէջլիսիքէ կիպի կիւնահսըզ պիր զաթ ըզգայտը. տիւնեատէ պիզիմ իչին, պունտանտա պիչիրք սէվինէճէք պիր շէյ օ-լամադ, պիրա անպիտանլարընը պիրիսի էքսիք օլմուշ օլաճագ տըր, լաքին չի՞ չարէ քի, էօյլէ պիր իգպալէ, գալպիմիզ շէհատէթ վէ իւմիտ իտէմէմքտէ տիր, զնրա, հէր աղաճ քէնտի մէյվէսինտէն թանընընը, սօրարընզ շիմտի պիզ Գէորգ սրբազանա քի, նէ՞րէտէ տիրլեր շիմտիյէ գատար ապատ գընընընընը գընընար վէ էրքէք չօճուգլար մէքթէպլերի, նէ՞րէտէ տիրլեր եէթիշէն չընընագլար, նի՞չին մէզհէպլերինի թէպտիլ իթտիրլեր քէնտի սիւ-րիւսիւնտէն եիւզէրճէ ֆամիլեալար. եալա՞ն մը տըր տօմուզլար սիւրիւսիւ. եալա՞ն մը տըր մէքթէպլերին գալանմալարը, վէ հօճալարընը գաչմալարը. վէ նէ՞րէտէ տիր Սահմանա-գրութիւնուն իճրասը, նէ՞ եաբար քէնտիսի, վէ նէ՞ տիր քէնտի մէյվէսի . . ։

— Յշճինին քէօթիւսիւ, բայտօս վագթի իշլեմէյէ պաշլար տէրլէր, տարպը մէսէլ տիր։ Իրզուրում առաջնորդու Յարութիւն եպիսկոպոս հազրէթլերի տախի, շիմտիյէ գատար ույումուշ ույումուշտա, պաշընա կէ-ճէճէք պէլայը անլատըգտա, շիմտի իշկիւ-զարընընը պաշամընը օլմալը տըր. լաքին պու ճիւմլէ իլէ, օնա տախի թէշէքքիւր իտէրիզ, պնրա գընընգ կիւն մեղաւոր, վէ պիր կիւն ար-դար օլանլարա տախի միհթաճ պուլունմադ-տայընը. նէ՞ չարէ, զանն իտէրսին քի, պիր թագըմ առաջնորդլարը, Խաղահ միլէթիմիզէ ղաղապ վերմիշ տիր։

Հէյլէ քի, պու տէֆա, Վեր նամ րի-սալէտէ օգուլնտուղունա նաղարէն, միւմա-յիլէյհ հազրէթլերի, Իրբար վէ Վէքանաս քէօյլերի Հայարընընը միւքթէրի օլան պիր օրմանը, զապթ իթմէյէ ուղրաշան պիր գաչ նէֆէր Իսլամարտան, օրանընը գայիմագամ պէյի հիմմէթիյլէ գուրթարտընընընըն

քեարը մի լիւքեանէ, վէ նիւխպէյի մեգասիտ վէ ամսլը ճէնապը Խատիշահանէլերի, սալթանաթը սէնիյյէ, վէ պիսթիւն մեմալիքի մահրուսէյի տէվլէթի ալիյէլերինին ան պէ ան թէրէգդիյաթը ահվալը միւնթազամէ, վէ հուսուլի իզաիյատը մամուրիյյէթ վէ սէրվէթի միւնթազըրէսի գալիյէսինէ միւնհասրը վէ մէվգուֆ պուլունտուղունու, պու քէրրէ տախի իլանէն, պէհէր սէնէ էվայիլինտէ մի թատ օլտուղու իւզրէ, Պապը ալիվէրինի թէյրիֆէ բաղրէթ, վէ մէճլիսի վալեատ քնային տայիրէյի հիւմայունլարը եիւմնի գուտուսը փատիշահանէլերի ալէ Վայէմէնի մէսատէթ պույրուլտուղունու միթէագդրպ, սէնէյի սապրդատ, մէճլիսի վալեայի մեղքիրուն սեվայիրի սէլէսէսինտէն (իւչտայիրեատէն), իսլահաթը միլքիյէ վէ մալիյէ, վէ թէսսիսաթը նաֆիա վէ խայրիյէ, վէ սայիր մէվտաը նիզամիյէ վէ գանունիյէյէ տայր ճէրէեան իթմիշ օլան քէյֆիյաթին խիւլասասը, հուզուրու հիմայունլարընտա գրաաթ օլունմասըյլա, կէսրիւլէն էսէրի իգտամաթ վէ իհթիմամաթտան, լութֆէն պէյսը մէմնունիյյէթլէ պէրապէր, Օսմանը հիւմայունլարընա մէվհէպէյն մախուսէյի իլահիյյէ օլան, վէ տէրէճանը ալիյեսի պէյանընտա, լիսանըմըզ ամիզ վէ գասրը պուլունան իլիվվի հիմմէթի պահիր իւ նուսրէթի ճիհանտարիլերի ատրը պէրկիւզիսէսինտէն օլմագ իւզրէ մեմալիքի շահանէլերինին, կէրէք մամուրիյյէթէ, վէ կէրէք հալի մետէնիյէթ վէ սերվէթէ, գաղիլ վէ միւսթահա օլտուղու հէր տիւրլիւ թէրէգդիյաթընը իքմալէ չալըշըլմասընը, վէ միլքին հէր մէվէրիստէ քեայի, վէ միւթէվաթթըն օլան սունուֆու թէպաայի տէվլէթի ալիյէլերի մեսալէհի վագտասընը, միյյարը ատլու նաֆէթ օլան շէրի շէրիֆ, վէ համի սահիհի հուզուրուզու թէպաա պուլունան գանունը միւիթ, թէմամի ճէմամինէ թաթպիգ գըլընմասը էմրինտէ, ճիւմլէ թարաֆընտան տիգդաթը քամիլ վէ միւթէմատյյէ իճրաասընը, վէ ումումուն բէրաբար վէ սէսսէթի աչալընը մուճիպ օլաճագ հէր նէվիվ էսպապը (սեպեպլէր) իսլահիյյէնին հուսուլինէ, թարաֆ թարաֆ պէզլի մեսայի (զայրէթ) օլունմասընը թէէքիտ վէ ֆէրման պույուրմա շար ամը:

Պիւսթէշրաղ օլտուղումուզ էլթաֆը ճէլիլէյի ճէնապը վէլիի նիյմէթին, իֆայի ֆէրիզէյի շիքրանիյէթի, վաղայիֆի սատրգանէմիզին, սահիհէն պիրինճիսի օլտուղունա, վէ շու միլքի Օսմանինին էզհէր ճիհէթ թէրէգդիյաձէ (յառաջադիմութիւն) իսթիատը, վէ էհալի վէ սէքենէսինին, տէվլէթ վէ միլլէթլերի, վէ վաթան վէ մեմլէքէթլերի հաղալարընտա, մեսայիյի մեշքիւրէյի ֆէվզ էլ միւթաաի, պէահիի վէ մեշհուտ պուլունտուղունա մէգնի, էլսերէվ թէպլիղ վէ թէճաիի վէսայայա միւպատերէթի օլունուր:

Պուզու մեյուտու ճիւլուսու հիմայունտան պէրու, տէվլէթի ալիյէնին, ումուրու մալիյէսինէ, մուգատաէմլերի արրդ օլան պաղը միշքիլաթ, հալլ վէ թէսվիյէ իլէ, մուամէլաթը նաստ իսթիզամէթի ախղ ու իթա, վէ էմրի զիրաաթը թէսհիլ (գոլայլամագ) վէ թէսրիրյլէ (չօղալամագ), վէ թուբուզը միգթազիյէնին (իգթիզալը հալարը), վէ հէր թարաֆա թէլէկրաֆ թէլ վէ խաթլարընը, բէ, տէր բէյ ինա վէ թէսվիյէսիյլէ, վէ մատտէյի թիճարէթին թէրվիճի, վէ պունլարա միւթէֆէրրի նիզամաթին թէսսիսիյլէ համամ օլսուն, էսէրի սէրվէթ ու զանա իլերուլէմէկէ պաշրամը օլաուղունտան, պատէզին ասարգայի մեմուրին (սաարդ մեմուրլար) վէ թէպաանընը, շու թարիգի ֆէլահ (խայր վէ բահաթ) վէ միւնէճճիյէ (գուրթարրճը) կիտերէք, վէ վաթանըմըզըն հէր տիւրլիւ ինթիզամաթ վէ իսթիքմալը իսլահաթընա, պէզլի մեսաի, վէ էմէլ իտերէք, հէյեթճէ միսթէֆիա օլմազա չալըշըլմասը, վէ պիյիք մեմուրիտէն, գաղա միւտիրլերինէ վարրճայա գատար, տէվլէթ վէ միլլէթին. խայր ու մենաֆիի, մեվզինէ կէօրէ, նէ տիւրլիւ թէտապիրէ մենութ վէ մի թէվֆիգ իսէ, անընն հիմէ (ռայիմ), բէնզի նազարը էհէմմիյէթ վէ իմթինայա ալը արագ (տէօրթ կէօզ իլէ պաղրլարագ), վէսայիլի թէէսսիրիյէ վէ թէսհիլիյեսի (թէէսսիրի վէ գօլայլըղը վէսիլէլերի), թահարրի իսլիպ (արանըլըպ), մեվգրի հուսուլէ կէթիրիլմէսի, վէ հէր շեյսընն հուգուգու մէշրուա վէ գանունիյեսի. քէնտու ֆէվայիտի զաթիյեսի կիպի, միւթեզէմ վէ միւհթէրէմ թութուլարագ, վէ մէսալիհի նաս (հէր քէսին մասլահաթը. իշ), պաթան թէէխիրե տիւշիրիլմէյիպ (կիճիքտիրիլմէյիպ), մեհաբիմի շէրիյեէ, վէ մէճլիսի միլքիյէ վէ մեվզուատա, վագթ ու զէմանիյէ, ղայէթ մուհագգագանէ, վէ ատիլանէ բույեմ, վէ ահէտատի թարաֆէյնին հուգուգու, զայ օլմամասընա, ֆէվզ էլմեմուլ հասրը տիգդաթ օլունարագ, չինքի, Օսթը մեսայիք սրֆաթը ճէնապը խիլաֆէթբէնահի, վաղայիֆի միւհթէքիմէյի սալթանաթը քիւպրանընը, էն ագատմ վէ էճմէլի, պի հագդը իֆայի ատալէթի մեսէլէյի մեշրուեսի օլտուղունու, հէրպար թագտիր վէ թէէքիտ, վէ սունուֆու մեմուրինի պու եօլա ճէլպ վէ թէղվիգ պույուրմալարընը, ճիմլէթէն շու մեսէլէի ճէլիլ վէ ճէմիլտէ, տեվամ վէ սեպաթ իլէ, քեաֆֆէյի էհալի վէ թէպաատան, թարաֆը էշրէֆի հաղրէթի բատիշահիյէ իսթիճլաբը խայր տուա օլունմասը, վէ հէր լիվա վէ գաղանընը. ումուրու հրֆղիյեսինտէ, միսթախտեմ ասաքիրի զապթիյէնին, իշէ եարաբ, վէ հիսանի զապթ վէ բապրթասահիպի իգթիտար զապիթան վէ նէֆէրաթտէն օլմասընա, վէ թէրթիպ մուգայեէտ վէ մալիսմի իւզերինէ մեվճուա պուլունմասընա, իթինայի թամ իլէ էմնիյէթի թուրուգ, վէ էնճա, վէ մահֆուզիյեթի մարին վէ ապիրին (կէլիպ կէչիճիլը) մատտէսինէ, վէ միլքին հիչ պիր թարաֆընա, խիլաֆը մերզիի հարաքեաթընը, զուհուրա կէլմեսի, գազաեայի մաճլուպէսինէ, հէր պիրմեմուրուն տերեճաթը մեսուլիյեթինէ կէօրէ, տայիմա վէ միսթէմիրրէն, պէղլի իգտամ իյլէմէսի, վէ քիչիք մեմուրլար, վիլաթ վէ միթէսարրըֆին նազարլարընտա սույի էֆալատէն, մեուլ վէ միոաթէս օլմագ. էմրի թապիի օլաճաղը միսիլլու, վիլաթ (վալիլէր) վէ միթէսարրըֆին տախի, մերքէզի սալթանաթընը նազարընտա, զավիյէն մեուլ օլտուղունտան, քէնտուլերինտէն արանըլան սրֆաթը մաթլուպէ, վէ տերէճաթը միթէմայիզյէ նամուվաֆրդ հալին վուգուֆնատ, թարիգի իմմազ վէ միսամհայէ կիտիլէմէյէճէկի միթալասընճա, անլէր տախի վազայիֆի միթէրէթթիպէսինի պիհագդ կէօզէտիպ, թարաֆը խիլաֆէթուզմատէն, քէնտուլերէ թէվտի օլունան մեմալիք վէ էհալիսին բէֆահ վէ ասայիշինէ, վէ սայէյի ինայեթվայէյի միլլիքեանէտէ, սունուֆու թէպաանընը, իլթիզամը հուգուգու մեշրուհասընա, վէ հէրբէսին հալ, վէ մալ, վէ ըրզ ու նամուսունտան խոշնուտ վէ էմին, վէ միթմէին օլմասը, վէ գավանին վէ նիզամաթը մեվճուտ, վէ սունուֆու մեսալիհէ տայիր թէնպիհաթ վէ իշարաթը մեսպուգանընը, ճերէյանը ահքեամը տայիմ վէ միգթազիյեսինէ տիգդաթ, վէ զիրի իտարէտ պուլունան մահէլերին թահգրգը ահվալինէ իթինա վէ նազարէթտէն խալի զալմասը, վէհասրը սույի իսթիմալաթընը վուգուտ կէլմեսի դազայայի միլլեթզիմէսինին իսթիհսալինտէն կէրու թուրուլմասը, վէ հէր մեվզրին իճապընա կէօրէ, թէրպիյեթի էթֆալ (չօճուգլարընը թէրպիյեսի), վէ թէյսիրի զիրաաթ, վէ սանաթ, վէ ֆելահաթ քէյֆիյաթը էհէմմէսինէ տախի համիյեթքեսրանը վիճուհ վէ բուէսա իլէ պիլ իթթիֆագ. միսթէրմիրէնսրֆը էֆքեար իտիլերէք, խալգին միւրէֆֆիհան (բահաթ իւզրէ) կէչինիպ, շախսընա կէօրէ գայտը իհթիյաճաա պուլունտուրուլմամասը, վէ մահելլերինճէ գապիլի իճրա օլամայլը, մերքէզին արասընա (բէյլերինէ) միթէվաղրֆ օլան մեվատը նաֆիայը իմարիյէ վէ իսլահիյյէնին տախի, վաղրթ պէ վաղրթ քեաֆֆէյի իյզահաթ վէ թէսհիլաթըյլա պէրապէր, պու թարաֆա իշար, վէ մուվաղէմայի վարիտատ վէ մասարիֆաթ հագգընտա, հէր սէնէնին մուհասէպէ տէֆթէրլերի ճէլպ օլունտուղու կիպի, պատմա (պունտան սօնրա), քեաֆֆէյի էյալաթ վէ էլվիյեճէ, պիր սէնէ զարֆընտա, ումուրու միլքիյէ վէ իալահիյէ, վէ մեվատը իմարիյեէյէ տայիր հէր նէ եաբըլուբ իսէ, անընն ճէտվէլ վէ խիլասասընընն տախի, պէհէր սէնէ շէհրի զիլզաատէթիւշ շէրիֆէսի գայէթինտէ, Պապը ալիյէ թիսեար օլունմասը, վէ մեթալեպի մեսրուտէնին, բատտէյի հուսուլէ իսալինատէն, հալէն վէ տիրայէթէն ահիզ օլան մայեէթ մեմուրլարը պուլունտուղու հալտէ, իլթիզամը շախս օլունմայարագ, վագթիյլէ պուրայա պիլտիրիլուպ, իսթիքմալի մեգասիտի մեշրուհայեսարֆը բէվիյյէթ գըլընմասը խուսուսլարը, խիլասայի էմր ու ֆէրմանը իսապէթ պէյանը հազրէթի Շէհրիյարիսէն պուլունմուշ, վէ իշպու թահրիրաթըն պիրէր նիւսխէսի գայիմագամը ալարագ, վէ տախիլինտէ պուլունան մի տիրլիբյէրէ կէօնտէրիլուպ, անլէր թարաֆընտան տախի ահքեամը միւնտերիճէսինէ, պիթէմամհա թաֆիպի հարէքէթ իտիլմէք իւզրէ, նուսուխը մանթպուասը (պասընմըշ նիւսխէսի), մէլֆուֆէն իրսալ օլունմուշ սուր:

"Թէնպիհաթը մեպուսթէ վէսայայը ատիյէ գապիլինտէն օլմայը, զէպտէյիէֆքեարը մեհասին ասարը Հազրէթի վէլիի նիյմէթ օլմասընա, վէ էնֆազը ահքեամը միւնիֆէսի, ֆէրիզէյի զիմմէթի մեմուրիյեթի, վէ ադսի հալ վէ հարէքէթ, շեմսէն ճալիպի մեսուլիյեթ պուլունմասընա պինաէն, հիսանի միթալասը, ըբվիյյէթի միսէլէմէլերինէ հավալէ իլէ, իֆայի վաճիպէյէ միպատերէթ գըլընմաղին, մուճիպ վէ միգթեզասը իզրէ հարաքեթլէ, իպրազը ասարը բէվիյյէթմէնտի, վէ ֆէթանէթի ֆըթրիյէյէ հիմմէթ պույուրուլմասը սիյադընա, շուգգայի մախսուսէ թէրգըմինէ իպթիտար գըլընը:"

Հու թահրիրաթը սամի՝ ըն լիսանը, միլլէթիմիզէ նիսպէթլէ, բէք նիւքսէք սայըլմաղընտան, բէք աղ ատէմ անլայըպ, վէ միթէսէլլի օլոճաղը իշին, զէյատէսիյլէ էսէֆ իթթիկիմիզէն, վէ նէ Խաթրիքխանէմիշին, վէ նէտէ էքսէր առաջնորդլարը՝ըզին, զայէթ աչգասուրէթտէ թէրճիմէ, վէ պիր գաչ պին նիւսխէ թապ իթթիրէրէք, հէր թարաֆա տաղթարրմագլըղը, ֆիբրինտէն տախի կէչիրէճէկինէ իմմտ իթթիհիմիզէն, հէրքէսին պիրէր Խսլամ էֆէնտի պուլարագ, օգույուպ անլաթրրթմասընընն էլզէմիյեթինի իխթար իթթիքատէն պաշգա, հէր առաջնորդ վէ քարոզչին տախի, քէնտիսի պէշ օն տէֆա օգույուպ անլատրգտան սօնրա, քիլիսէլէր տերուններինտէ, պիրեր գաչար տէֆա տախի, տէյիլ քարոզ կիպի անճառնի անճառնի պաղրարագ վէ լուղէթլերի ուզատարագ, վէ պինտէն ալէյհ հերքէսին զիհնինի ալթիսթ իտերէք, իլա թանէ թանէ լագըրտը իտեր կիպի սեօյլէյերէք, վէ աչգ աչգ մանեալար վերերէք, ճէօմաաթլարընա անլաթրրմալարընը տախի ըէճա իտերիզ:

Տահա պու կիւնէ գատար պէօյլէ պիր ֆէրմանը ալինին էմնալի կէօրիւլմիշ տիր տէյէպիլիրիզ. պունտա հէր վալի, հէր միթէսարրըֆ, հէր գայիմագամ, վէ հէր միւտիր, վէ մեմուրինի սայիրէնին, թահթը իտարէսինտէ պուլունան մեմլէքլէթերին վէ էհալիլերին, իսլահը հալինէ վէ ֆէրահը պալինէ սայ ու հիմմէթ պույուրմագլըղընն վաճիպէյի զիմմէթինտէն օլտուղու պէյան օլունուգտան պաշգա, հիչ պիր վէճհիլէ, հիչ պիր ատէմին մալինէ, ճանընա, վէ ըրզ ու նամուսունա զէրրէ գատար սէքթէ վէ լէքէ կէթիրիլմէսի, վէ չիֆթճիլիք, թիւճճարլըգ վէ ճանաթըն իլերու կիթմէսի զըմնընտա լազըմ կէլէն հիմայէթ վէ գօլայլըգլարընը էսպապընա չալըշըլմասը, վէ էհէմմիյեթտէն պուլունան եէրլէրէ եօլլար եաբըլմասը, վէ քիմսէնին տավասը ուզատըլմայըպ, չափուդ սուրէթտէ պագըլմասը, վէ ասլա թարաֆկիրլիք օլունմայարագ, նօգթասը նօգթասընա հագգանիյեթին իճրա օլունմասը, վէ հէր թարաֆտա լուզումի մըգտար մէքթէպլէր աչըլըպ, վէ չօճուգլարընը թալիմ ու թէրպիյէ օլունմասը, վէ սայիրէ վէ սայիրէ, պէր թաֆսիլ, վէ էքիտէն էմրու թէնպիհ պույրուլմուշ տուր:

Իշ հասըլ, սահիպ լիյագաթ վէ էհլի իսթիգամէթ վալիլէր, միթէսարրըֆլար, վէ սայիր մեմուրլար իչին, պունտան զիյատէ ֆէյզ ու շէրէֆ գազանմագլըղա վէսիլէ օլապիլէճէք պիր ֆէրմանը ալի օլամաըզը կիպի, էհալիյի մեմալիքի մահրուսէյի շահանէ իչին տախի, պունտան պիւյիւք պիր նիյմէթ, վէ պիր իգպալ օլամազ, էվվէթ էհալի իչին նատիր իւ էմսալ պիր իգպալ տրը պու, վէ տին ու տեվլէթ խայինլերի մեմուրլար իչին իսէ, պիր աֆէթ վէ պիր եըլըրրմ տրը պու:

Լաքին տէտիք եա, եազը՝գ քի, միլլէթիմիզ իտարէսինէ մեմուր պուլունանլարը, վէ մեմլէքէթ վէ գասապա մեճլիսլերինտէ ազա օլանլարը, վէ քէզալիք առաջնորդլարը, եիւզտէ պիրիսի, պէօյլէ պիր ֆէրմանը ալինին մաէլի միւնիֆինի անլայամայաճագ տրը:

Լիսանը թիւրքինին էլզէմիյեթինի, պիզ պէշ սէնէտէն պէրու նիտալար իտէրէք խապէր վէրմիշկ տիր, հալ պու քի, էսէ՞ֆ իտէճէք շէյ՝հալա պու կիւնէ գատար, տէյիլ թաշրալարատ, հալթա Խաթանպօլ մէքթէպլէրինտէ տախի. օլ խուսուսատ սարֆ օլունան բարայա գարշըլըզ, հիւզտէ պէշ մէյվէ կէօրէմմէքքատէյիզ..:

—Մէզունէն վէ մուվագգաթէն տերի սեաաէթտէ պուլունան Ալիշ վալիսի տեվլէթլու Մէտհէթ բաշա հազրէթլերի, կէչէն բազար կիւնի, խաքիրայի հազրէթի Փատիշահիյէ եիւզ սիւրմէք շէրէֆինէ նայիլ օլմուշտուր:

—Ֆրանսա տեվլէթի թարաֆընտան, Հերսէք ֆըրգայի ասկէրիյեսի գոմանտանը սեաաէթլու Յոմեր Ֆեվզի բաշա հազրէթլերիյլէ, թահրիրաթը էճնէպիյէ քեաթիպի սեաաէթլու Պարո էֆէնտի հազրէթլերինէ, Լէժիոն տ'Օնէօր նիշանընը Օֆիսիյէ վէ Ռիբէճ գաբուսու կիւմրիւկիւ նազրը իզզէթլու Յմին էֆէնտիյէ, նիշանը մէգքիւրուն Հըվալիյէ ռիւթպէլէրինտէն, պիրեր գըթա իթա օլունմուշ տուր:

—Մէսմուաթա նազարէն, վալիլիքլերին սայրը էքսիլթիլերէք, Ընտօլու գըթասը սէքիզ, վէ Ռումիլի գրթասը ալթը վալիլիյէ թագսիմ օլունուպ, վէ զայէթլէ սահիպ ֆէքիզ, վէ Ռումիլի գրթասը ալթը վալիլիյէ թագսիմ օլունուպ, վէ զայէթլէ սահիպ ֆէթանէթ վէ իսթիգամէթ, վէ էհլի ալիյագաթ զաթլար վալի նասպ ու թայինին պույրուլաճագլար, վէ էնվայի իսլահաթը միւնիֆէ վէ միւֆիտէյէ սայ ու հիմմէթ օլունաճագ տրը,

Ինշաալահ օլ վագրթ Խաթրիքխանէմիզ տախի, քէնտի առաջնորդլուդլարընը պիր նիզամընա վաղ իտեր...

—Պու չարշէմպիհ կիւն Ֆրանսըզ սէֆիրի Մարքիզ ֆ տը Մուռիյէ հազրէթլերի, պիր գաչ այտան ավտէթ իթմէք իւզրէ, փարիսէ եօլճու օլմուշ տուր:

—Ընաթօլու նամ՝ազէթատա օգունտուղունա նազարէն, օնլարտա տախի միլլէթ իշինէ գօշուշանլարտա, խայինլեր պուլունտուղունտան, Պիսիւք—Ընտտա քեային Ռումմանասթըրընն պիր գաչ՝ եիւզ պին զիրա արազիսինին, պիր գաչ Ռումլար քէնտի մալլերի կիպի սաճմըշ օլտուգլարը մէյտանէ չըգմըշ տրը:

Պէսպէլլի շու պիր գաչ՝ միլլէթ խայինլերի, միլլէթ բարասըյլա ֆեմբիմիշ պիսիք զէնկինլեր օլմալը տրըլար, չինքի ֆուգարա էօյլէ իշլերէ ասլա գարշամայրպ, իլա պաղը զէնկինլեր եէսինլերի՝տէյի, տայիմա անընը թէրինտէն շաշգընճա բարա վերմէյէ ալըշմըշ տրը...

—Օգուստոս պիրտէ թունուստան կէլէն պիր խապերտէն, բէյիսի էշգըյատան պուլունան Ալի-Պէն-Կատամ տայիրէյի իթաաթա տախիլ օլտուղու, վէ հալընըզ պիր իքի մահէլտէ ասարը իսեան գալարըզ՝ան-լաշըլմագտա տրը:

—Կէչէն կիւնլեր, Խսլամըն պիրիսի Լէնի—Մահելէտէն Ռում—Ալի զավաղընա կիտեր իքէն՝, տաղտա գարշըսընա իքի Ղէֆէր Հայտուա չըգարագ, եա՝ օյուն՝ եա էմրինտէն վաղ կէչ տերլեր: Մերգում եօլճու տախի թըպգը անլէր կիպի սեօյլէյերէք, պէնիմսիզ իտէճէկիմ թէքլիֆի, մէկերչի սիզ մի պանա իտերսինիզ՝ չիմտի սօյունուուզ, եօխսա՝ իքինիզին տախճանընա գրյարըմ տեր, վէ պաշլար էլինտէքի օրաղը զինաթմայա: Հայտուալար մերգու-

մուն եանլը պիր սատմ օլտուղուն կէօրտիւքլէրինտէ, բարա քիսէլէրի յէ սաաթլարընը թէսլիմ իտէրէք գաշընմայա մէճպուր օլուրլար։ Մէրգում ալտընը ագճէ իլէ սաաթլարը կէթիրիպ զապթիյէյէ թէսլիմ, վէ վուգուի հալի իփատէ իյլէտիքտէ, մէղքիւր նիշանէլէր սայէսինտէ խըսըզլարըն իքիսի տախի տէրտէսթ օլունուր։

Գ. Տ.

—Կէջէն բազար ախշամը, Պէյլերեան Յակոբ էֆէնտիյէ խիթապէն, վէ իւզէրի ֆրանսըզճա օլուպ, իչի բումճա օլտուղու հալտէ պիր մէքթուպ կէլիր։

Մէքթուպու աչըպ օգուտուգլարընտա շու մաէլտէ եազըլմըշ օլտուղու անլաշըլըր։

«Պիզ օն քիշիյիզ, վէ սիլայա կիտէճէք իսէքտէ փարամըշ եօղտուր. իմտի ըէճա իտէրիզ քի, պիզէ եարըն պին ատէտ լիրա կէօնտէրէսին. էկէր կէօնտէրիր իսէն, սանա տուալար իտէրիզ։ Մէղքիւր լիրալարը եարըն սապահ, Ջամլըճանընն թէրէսինէ, եա սէն վէ եախօտ պիր ատէմին կէթիրիպ, քէօր գույունուն իչինէ պրոգամալըսընը, պիզ օրատա պէքլէմէքտէյիզ։ Էկէր սաաթ տէօրթ պուչուգտան պէջէ գատար լիրալարը կէթիրտիկիզ նէ ալա, կէթիրմէտիկինիզ, վէ եախօտ զապթիյէյէ միւրաճաաթ իթտիկինիզ հալտէ, պիմիշ օլունուզ քի, եա սիզի, վէ եախօտ էվլատընըզը էօլտիւրէճէյիզ, ասլա էլիմիզտէն գուրթուլաճաղընըզ եօղ տուր։»

Մէղքիւր մէքթուպ օգուտուգտան սոնրա, քէյֆիյէթ, Իսկիւտար մուհաֆըզը տէվլէթլու բաշա հազրէթլէրինէ խապէր վէրիլիր, վէ թէնսիպ կէօրիւլէն թէտապիր իւզրէ, բաշայի միւշարիլէյհ հազրէթլէրի մախտումլարը իլզէթլու Գահրաման պէյ ավճը գըյաֆէթինտէ, վէ սայիր միգտարի քիփայէ զապթիյէլէր տախի թէպտիլդըյաֆէթ օրտուգլարը հալտէ, կիտիպ խըրսըզլարընը պուլունտուգլարը մահէլլին ճիվարլարընտա բուսույա կիրէրլէր, վէ Պէյլերեան Յակոբ էֆէնտի ատէմի Սարգիս աղա Վահրատեան տախի, պին լիրա ճէսամէթինէ օլարագ, պիր թօրպա օնար փարալըգ պաղրը ալմըշ օլտուղու թագտիրտէ, Ջամլըճանընն թէփէսինէ չըգար, վէ սէթրիլի բանթալօնու ատէմին պիրիսինին, պիր աղաճ ալթընտա, եիւզիւնիւ պասթօնու թէփէսինէ տայաթմըշ պուլունարագ, օթուրմուշ օլտուղուն կէօրիր, վէ լիրալարը պէքլէմէքտէ օլանընն մէրգում օլմասը իհթիմալինէ մէպնի, եանընա տօղրու կիտէր, վէ եանընտա տուրուր. խըրսըզ հիչ ալտրմատրգտան պաշգա, պաշընը գալտրըրպ եիւզիւնէ տախի պագմազ։ Սարգիս աղա եա՞հու, նէ՞ պէքլէյօրսունուզ պուրատա տէյէրէք ումուզունա վուրուր, օ տախի, նէ՞ իսթէրսինիզ, վէ պուրատա նէ՞ կէզլյօրսունուզ տէր. մէրգում օրատա պուլունան թէքքէյէ զիյարէթ իթմէյէ կիթմիշ օլտուղուն սէօյլէր, խըրսըզ տախի օրատա թանըմատրը պիր ատէմի պէքլէմէքտէ օլտուղուն խապէր վէրիր. վէ տահա պէօյլէ պիր գաչ սիւալ ճէվապլարտան սոնրա, Սարգիս աղա թէքքէյէ կիտէր, վէ թէքքարէն մէրգումուն եանընա տէօնէր, վէ պէն զիյարէթիմի էտա իթտիմ, վարայըմ արթըգ կիտէյիմ տէյէրէք, եօլու էլէ ալը, վէ խըրսըզտան պիր ազ եիրագլանտըգտա, գօլթուղունտաքի պագրը թօրպասընը բաթ տէյի եէրէ պըրագը, վէ քէնտիսի եիրագլանարագ, չալըլըգլար արասընտա բուսուտա պուլունան իքի զապթիյէլէրէ իշարէթ իտէր, խըրսըզ եէրինտէն գալգրպ թօրպայը ալտրգտան սոնրա, պիր թարաֆտան կիթմէյէ, վէ պիր թարաֆտան տախի թօրպայը չէզմէյէ չալըլտըը հալտէ, պունլար տախի իւչիւ պիրտէն արգալարընտան գօշուշմայա պտշլարլար, պիր տէ էօթէտէն չալըլար արգասընտան իքի խըրսըզ տահա մէյտանէ չըգարլար, վէ պաշլարլար գաչըշմագա, պունլար էթրաֆտաքի զապթիյէլէրէ պաղըրշըրլար իսէ տէ, էվվէլ էմիրտէ, հէր նասըլ իսէ սէօլէրի իշիտիլմէզ. էլհասըլ Սարգիս աղա զապթիյէլէրէ, սիզ օնլարը գօվալայընը, պէն պու պագրը ալանը թուրթարըմ, պու պէնիմ բայըմ տըր տէր, վէ տէրէլէր թէփէլէր աշարագ, թամ իքի պուչուգ սաաթ հայտուտլարը գօվալարլար, պու արատա Սարգիս աղա իլէ, իլք հայտուտուն էօնիւնէ պիր պէօյիւք խէնտէք չըգար, հայտուտ օրատա տուրուր, վէ Սարգիս աղայա պիր տապանճա սրգար, հա՞մտ օլսուն քի ատէշլի պօշա կիտէր, վէ խըրսըզճան հավլիյլէ, օլ կէնիշ խէնտէյի ատիլար, վէ Սարգիս աղա տախի խէնտէյի ատիլարգտան սոնրա, զամայը չէքտիկի պիրլէ խըրսըզա ֆըրլատմագ իսթէր, խըրսըզ ատատան եօգարու գօշմայա պաշլար, վէ պիր էքինլիք պուլունան մահէլլէ խըրսըզ զայպ օլլուր. վէ զապթիյէլէր տախի տիկէր իքի նէֆէր խըրսըզլարը զայպ իթմիշ օլտուգլարը հալտէ, օրայա թէճէմմիւ իտէրլէր, ճիւմլէսի տախի պիր արալըգ մէյյուս օլուրլար, լաքին Սարգիս աղա քէնտի ավընն մութլագա օրաճըգտա օլուպ, վէ հէփսի պիրտէն էթրաֆը մուհասէրէ իտիպ, տիգզաթլըճա արատըգլարը հալտէ, մութլագա պուլաճագլարընա տայիր իւմիալէր վէրիրվէ հագըզաթէն տախի տիզգաթ իզրէ արամագտա իքէն, պիր մըսը պուղտալը թարլասը քէնարընտա, պիր արդ իչինտէ սինի վէրմիշ օլան ավընն թէփէսինէ գարա գուշ կիպի տիքիլէր. զապթիյէլէր եէթիշիլէր, վէ հայտուտուն էլինի արգասընա պաղլայարագ, Իսկիւտարա էնտիրիրլէր։

Կէրէք Գահրաման պէյ, վէ կէրէք զապթիյէլէր թարաֆընտան, շու խուսուստա զուհուրա կէլէն ղայրէթ վէ իգտամ, մտհէ վէ միւրեաֆաժա շայան պուլունտուզու հալտէ, Սարգիս աղանընն տախի ֆէտաքեարլըգ վէ կէօզ բէբլիյի, տօղրուսու հէր ատամ իչն տէյիլ տիր. վէ պիզ տէրիզ քի, եվվէլտէն պէրու մէրտլիք վէ ճէսուրլուգլա մէշհուր օլան թալալալարը, պայիսի իքթիխարլարը սայրլմայա սէզատը։

—Պու բէրճէմգիհ կիճէսի սաաթ ալթը բատուէլէրինտէ, Գում Գարու խարիճինտէ վազը պիր թաշճը տիւքքեանընտան աթէշ չըգարագ, Հայ քիլիսէսի վէ մէքթէպի, վէ պիր գաչ գըթա տախի գահվէ վէ գազինտան մասատա. պիր գաչ եիւզ պայ խանէ վէ տեքեաքինի եագրպ ՞քիւլ իթմիշ. վէ իշիտիրիշէ կէօրէ, պէշ օն նէֆէր տախի ճան զայէթի վուգու պուլմուշ տուր։

Մահէլլէ մէղպուրուն սէքէնէսինին քեաֆիֆէսի, սօն տէրէճէ ֆուգարա օլուպ, վէ էքսէրիսի տախի Հայ պուլունտուղունտան, Բաթրիքխանէնին հիմմէթի իւզրէ. էտնաֆ էանաֆ իանէլէր թօրանմայա պաշլամըշ տուր, վէ միլէլի սայիրէ, վէ խուսուսիյլէ Սաղթանաթը սենիյէյի ինայէթվայէ թարաֆընտան տախի, միգտարի քիփայէ խանէ վէ մէրհամէթ օլունաճաղը էմէլի եղլէպտէն տիր։

Պու աֆէթ զայէթ տէհշէթամիզ օլուպ, վէ նազը ու պահա իթմէյէ շայան պուլունտուղունտան, թաֆսիլաթընը կէլէճէք տեֆայէ պրոգրամագ, շիմտիքի հալ եալընըզ շու գատարը սէօյլէրիզ քի, պու պիչարէկեանընն, հէր շէյտ ն էվվէլ, ենէ օլ թարաֆլարտա, հիչ տէյիլ իսէ, կէլէճէք գրընն խիթամընա գատար օթուրաճագլարը մահէլլին թէտարիքինէ սայ ու հիմմէթ օլունմամը տըր. զիրա էրքէք վէ նիսա հէր կիւն չալըշըր, վէ հէր կիւն գազանտրգլարբյլա կէչինիր ատէմէր օլտուգլարընտան, վէ սայիր մահէլլէրէ տաղլրտըգլարը հալտէ, այնսէվիյէ իշ վէ քեարլարընտան մահզում գալաճագլարը, վէ եախօտ բէք չօղ կիւճլիւք չէքէճէքլէրի աշիքեար տըր։

Գուրա տիւմանը կիւնիւ սէվէր տէրլէր, իանէ իտէճէք խայրխանընն, վէրտիքլէրի իանէյի. կէզմէքտէ օլան բեաղտալարա եազմասրդճա վիրմէմէլէրինի իսթար իտէրիզ։

Ինայէթ լազմ տըր Հայլար, ինայէթ։

—Պու տէֆա Գայսէրիյէտէն թարամըզա եազըլըզընա կէօրէ, միւթէպեր ֆամիլեալարտան Եիկիրմիյէ եագըն ֆամիլեա, զիյարէթ եախօտ թէպտիլ հավա նիյէթիյլէ Տէրվանքա կիտէր իքէն, պիր տար պօղաղտա գարշըլարընա տեօրթ պէշ նէֆէր հարամ չըգարագ, քեաֆիֆէսինի սայմուշլար, վէ պիր գաչ քիշիյի տախի եարալամըշլար իսէտե, ճան սագաթլըզը օլմամըշ, վէ խայլիճէ ալթուն, ինճի, վէ սայիրէ զարարլըզը վուգու պուլմուշ տուր։

Սէատէթլու գայմագամ պէյ հազրէթլէրի, ումարըզ քի, քէնտի վազիֆէլէրի իգթիզասընճա, շէհիր իչինտէ լազմ կէլէն իսլահաթա սարֆ իթտիքլէրի սայ ու հիմմէթին պիր միգտարընը տախի, մէմլէքէթ խարիճինտէ կէղէճէք օլան իպատուլլահընն սէլամէթ ու բահաթլարընա մասրուֆ պույուրարագ, էյլէ խայինլէրի պիր ան էվվէլ էլէ կէշիրիպ, իճագ իտէն ճէզալարընը թէրթիպ իտէրլէր։

Պիր միլքտէ էն զիյատէ տիգգաթ օլունմայա շայան խուսուս, իպատուլլահընն միւրուր ու իւպուրճա լազմ կէլէն էմմիյէթ վէ սուհուլէթի խուսուսու տուր, վէ թիճարէթ ու զիրաաթընն իլէրու կիթմէսի իսէ, անճագ օնա թագալ տիր։

Պու հաֆթա տախիլիյէմիզին ոօղուն օլտուղու շէյլէ տուրսուն, Լվովպաճա իսէ, շայանը իթթինա հավատիսաթ պուլունմասընընտան, պիր գաչ ուֆագ թէֆիք վուգուաթլարընն պէյանիյլէ իգթիճա իտէրիզ։

—Լվովբանընն բօլնթիգաճա տիւչար օլտուղու միւշքիլաթտէն գուրթարըլմասը էսպապընընն իսթիհսալի խուսուսու, Ինկիլթէրրա տէվլէթի վիւքէլասը պէյնինտէ միւղաքէրէ օլունտուգտան սոնրա, վիւքէլասը տէվլէթտէն ըօրտ Գլաբէնտընն ճէնապլէրի, կէրէք Ֆրանսա խարիճիյէ նազընը ճէնապլէրի, վէ կէրէք իմբէրաթոր հազրէթլէրիյլէ գօնուշմագ նիյէթիյլէ ֆարիսէ կիթմիշ տիր։

—Լօնտրատա պալըգճը էսնաֆը էր սէնէ պիր կիւն եըլ պաշը թուրթարագ, իճրայի շէնլիք վէ իյզ ու իշրէթ իթտիկի միսիլու, պու սէնէ տախի այնի ատէթի իճրա իյլէտիքլէրինտէն, զիյաֆէթլէրինտէ, սայիր զէվաթը մուազզամատան պաշգա, ըօրտ Գալմէրըսթընը իլէ, ըօրտ Ռօհն Ռըսըլ տախի հազը պուլունմուշտար, վէ սուֆրա իւզէրինտէ նուրթգլար սէօյլէյիպ վէ գատէհլէր թօգուշտուրարագ պատէլէր նուշ իթմիշլէր տիր։

—Ֆրանսան տէվլէթինին վիւքէլասը տէյիշիլէրէք, Մ. Թէտտոր Տէլիեանի հազրէթլէրի խարիճիյէ, Մ. Գոմենտուրօս տախիլիյէ, Մ. Գանարիս գաբիտանը տէրեա, Մ. Լօնտոս մուհաքէմաթ վէ մէարիֆի ումուտիյէ, վէ Մ. Գուրնալիս հալպիյէ, վէ Մ. Սօթիրօբուլօս մալիյէ նազընը նասպ ու թայէին օլունմուշտար տըր։

—Յունաստան պաղրգճը էսնաֆը էր պիր կիւն եըլ պաշը թուրթարագ, իճրայի շէնլիք վէ իյզ ու իշրէթ իթտիկի միսիլու, պու սէնէ տախի այնի ատէթի իճրա իյլէտիքլէրինտէն, զիյաֆէթլէրինտէ, սայիր զէվաթը մուազզամատան պաշգա, ըօրտ Գալմէրըսթընը իլէ, ըօրտ Ռօհն Ռըսըլ տախի հազը պուլունմուշտար, վէ սուֆրա իւզէրինտէ նուրթգլար սէօյլէյիպ վէ գատէհլէր թօգուշտուրարագ պատէլէր նուշ իթմիշլէր տիր։

—Ֆրանսան տէվլէթինին վիւքէլասը տէյիշիլէրէք, Մ. Թէտտոր Տէլիեանի հազրէթլէրի խարիճիյէ, Մ. Գոմենտուրօս տախիլիյէ, Մ. Գանարիս գաբիտանը տէրեա, Մ. Լօնտոս մուհաքէմաթ վէ մէարիֆի ումուտիյէ, վէ Մ. Գուրնալիս հալպիյէ, վէ Մ. Սօթիրօբուլօս մալիյէ նազընը նասպ ու թայէին օլունմուշտար տըր։

—Յթալիա գազէթալարընտա օգուտուղունա նազարէն, պու կիւնլէրտէ Միլանտա, ճիդվիթլէր մանասթրընտա եարըլմա պիր Քրիստոս վէ պիր Աստուածամայր սուրէթի զուհուրա կէլմիշ. մէղքիւր սուրէթ էյլէ պիր ուսթալըգը եարըլմըշ իմիշքի, չօճուգ կէօզլէրինի օյնաթմագտէ օլուպ, վէ վալիտէսի իսէ աղլամագտա իմիշ։ Թէրիճէի իամինտէ պիր ատէմ պուլունու էօթէ պէրու կէզտիրէրէք շայգընն սօֆուրտան քարա թօրլամագ նիյէթիտէ իքէն, հէր նէ գատար էհալինին ալտանմասընը իսթէմէյէն զազէթալար, ֆօյասընը մէյտանէ գօյմայա պաշլամըշլար իսէտե։ Իթալեանընն հէր, վէ խուսուսիյլէ ճէնուպ թարաֆընտա, շու սահթէքեարլըզա նիչէ պուտալարընն ալտանըպ բարալար վիրէճէքլէրի պէտիհի տիր։

— Ուֆագ չօճուգլարը տայիմա չագմաղսըզ քիպրիթտէն սագըրըրմագ ֆարզ ըօրտ, եօխսա օյնայարագ եութտուգլարընտա զէհիրլէնէճէքլէրի միւճէրրիպ տիր։ Պու կիւնլէրտէ Լէմնշէսթանտա չօճուղուն պիրիսի պիր այը էօնիւնէ պիր գուլթու քիպրիթ աթար, այը եութար, վէ անինտէ զէհրլը՝նիր իսէտե, իլաճ եէթիշիրէրէք պիչարէ հայլա ը գուլթարըրլար։

Թէզալիք պու կիւնլէրտէ, պիր գահվէ իպրիսի իչինէ, չագմագսըզ քիպրիթ տիւշմիշ օլտուղունտան, իքի քիչի իչտիքլէրի գահվէսէն զէհրլէն միշէր, վէ պիրիսի էօլմիշ տիր։

—Ֆրանսատա Լիլ շէհրինտէ, բաբասլար իլէ սըգ սըգ կէօրիւշէն ատէմին պիրիսի, միւսաֆիրին պիրիսինէ, քեամիլլեյինէ բիյէթէն, խանէսինտէն պիր տայիրէ քիրայա վէրիր իսէտե, արատան պիր գաչ հաֆթա կէչէր կէչմէզ, պիլա սէպեպ մէրգումուն, էվինտէն չըգմասընը թէքլիֆ իտէր։ Քիրաճը սէպեպինի սիւալ իթտիքտե, «Միւսիո՞, սիզ Բրօթէսթան իմիշինիզ՞», ճէվապընը։

Պէյլէ գապալըգլար, օն պէշ եիկիրմի սէնէ էվվէլ պիզտե վար իտի իսէտե, հալեա Լվովպատա տախի պուլունմագտա տըր։

ԻԼԸՆԵԹ

Իէք չօղ թէճրիպէլէր իլէ, պու եագընն վագրթարտա, գընագընա շարապընընն գուվվէթի վէրիճիլիք խասսէսի, զիյատէսիյէ թասդիգ օլունմուշ տուր։ Շէօյլէ քի, մէղքիւր գուվվէթ շարապընն իսթիմալիյլէ, միտե քէսպի գուվվէթ իտիպ, վէ հարէրէթի զինտէկեանի, հազմէ տայիր օլան ազալարտան, սայիր ազալարա տախի եայըլաճաղընտան, նապպլար զալարա տախի եայըլաճաղընտան, զիյատե աճտրգտան պաշգա, կէրէք խասսէյի հիսսիյէ, վէ կէրէք խասսէյի զինիյէ ույանարագ, քէսպի գուվվէյի ազիմ իտէճէքլէրի, վէ գանընն թէրքիպինէ եարտրմ իյլէյէճէքլէրի, վէ սինիրճէ տէրքեար օլան շիտտէթի հարաքեաթընն տէֆիյլէ, եէնիտէն սինիրլէր իլէ սայիր ազալար պէյնինտե լազմ կէլէն հիւսնի իմմիլաճ հասըլ օլաճաղը միւճէրրէպ տիր։ Վէ իշթէ շարապը մէղքիւրուն գուվվէթի վէրիճի խասսէսի, սայ՛ր շարապլարըն խասսէսինտէն մէղքիւր մուհասսէնաթլար իլէ ֆարգ օլունմագտա տըր։ Լաքին պու ճիւմլէ իլէ, մէղքիւր խասսէրէրին պէր քէմալ պուլունմասը իսէ, թէրթիպաթընճա իճագ իտէն պաղը խուսուսլարա միւհթաճ պուլունմագտա տըր։

Գընագընա էջէլէ սատէճէ շարապ իլէ գարըշարըրլարը հալտե, իքիսի տախի պաշգա պիր հալ քէսպ իտիպ, վէ մէյտանտե պիր նէվի թօրթու հասըլ օլուր, վէ մէղքիւր թօրթունուն իսէ, կէրէք գընագընանընը, վէ կէրէք շարապընը թէէսսիր իտիճի ճիւպլէրինտէն միւրէմմէթ պուլունտուղու, թէճրիպէլէր իլէ անլաշըլմըշ տըր, վէ օլ հալտե, շարապընը թէրքիպաթընտա թէպտիլաթ հուսուլէ կէլէճէկի շէօյլէ տուրսուն, հաթթա գընագընանընը տախի թրպգճա միւֆիտ սայըլան ճիւպլէրինին գըսմը քէպիրինին զայ օլաճաղը տախի հագրգաթը հալտէն տիր։

Գու. ֆէնալըզընը էօնիւ ալընմագ նիյէթիյլէ, իշինէ իսրիրթօ գարըշարմագ, վագտա ատէթ հիւքմինէ կէչմիշ տիր, հալ պու քի, թէրքիպաթը մէղպուրէնին նօղսանիյէթի շէյլէ տուրսուն, օլ եօլտա պիր մախսուսթուն, զայիֆ միտէլէրէ ֆայիտէսի օլմատրգտան պաշգա, զարարը տախի վար իտուկի պէտիհի տիր։

Մրթրգ պուրաճրգտա, շու թէպտիւլաթընն էսպապը իւզէրինէ պահս իթմէքլիյի պիհուտե պիր շէյ ատտ իթտիկիմիզտէն, չինքի իլմի քիմեայէ տայիր պիր մէսէլէ տիր, անճագ, շարապը մէղպուրուն ճինսինճ տէրքեար օլան լաթիֆլիյինին, շու աթիտե քի պիր գաչ ալեամէթլէրտէն անլաշըլապիլէճէկին իսթիմալը իլէ եգթիճա իտէրիզ։

Գընագընա շարապը, պէ յազանմըշ, քէսիլմիշ, եախօտ էքշիմիշ օլմայուպ, իլա գըրմըզը շարապ իլէ եաբըլմըշ օլմալը տըր. չինքի, իլմի թրպպ նէզտինտե, գըրմըզը շարապ, գուվվէթ ճիհէթիյլէ, սայիր շարապլարա միւրաճճահ թուլթուլմագտա տըր։ Լաքին իշէճէք ատէմ քէնտույէ չ'լիք ալմագ ույմայան պիր իլլէթէ միւպթէլա օլմամալը տըր։ Պիր նէվի հօշճա ճճրլըզը օլուպ, վէ իշտիքտէն սօնրա, տիմաղա պիր նէվի ֆէնա էքշիլիք վէ ճճրլըզ վիրմէմէլի տիր։

Գընագընա շարապընճա պունլար ալեամէթի զահիրէլէր օլտուղունտան, ալեամէթի մէղպուրէլէր իլէ, թէրթիպաթընը հիլիլիյլի ազ չօգ ֆարգ ու ֆէհմ օլունապիլիր։ Լաքին, պու ճիւմլէ իլէ, կէրէք շարապընը վէ կէրէք գընագընանընը ճինսինճ, էօյլէ թագլիտճիլիքլէրտե վարտըր քի, թագլիտ օլտուղուն ֆարգ իթմէք, էրպապ օլմայանլար իշին միշքիլ տիր։

Իշթէ պու միւթալաալարա մէպնի, միլլէթիմիզտէն օլուպ, վէ սանամընճա մէհարէթի տէրքեար օլան Մարգար էֆէնտի Պէյլիքճեան, շարապը մէղպուրուն թէրքիպաթը խուսուսունտա, միգտարի քիփայէ քէսպի շէօհրէթ իթմիշ, վէ Իսթանպօլտա պուլունան ամրպպայը հալպկա վէ էհալինէզտինտէ էմմիյէթի լազմէ գազանմըշ օլմասընա իսթինատէն. քէնտի թէրթիպ ք՛րտեսի օլան գընագընա շարապընընն, Պաղչէ գաբուսունտա, 14 նիսմէրօլու էճզաճը տիւքեանընտա սամրլմագտէ օլտուղուն ճիւմլէյէ իլան ու պէյան իտէր։

Ֆրանսըզ շարապլարընտան, Ռըթի—Պօրտօ թապիր օլունան շարապ իլէ թէրթիպ օլունմուշ օլանընն շիշէսինին ֆիյաթը 15 ղուրուշ օլուպ. վէ պաշգա ճինս շարապլարտան միւրէմմէթ օլանլար տախի վար իսէլէրտե, անլէրին ֆիյաթլարը շարապլարընն ճինսինե նիսպէթէլէ պուլունմագտա տըր։

— Ռօղտատա օն իքի սաաթ մէսաֆէտէ օլան Ասունկուրլու նամ գասապատա, իրէք մահսուլու բէք ալեա հուսուլէ կէլմէքտէ օլուպ, թէմիզ, վէ գուվվէթլու պէօճէք թօհումու հասըլ օլտուղունտան, պիր գաչ սէնէտէն պէրու Հալէպէ վէ Ամասիյա վէ սայիր մահէլլէրէ մէղքիւր գասապատան պէօճէք թօհումու կիթմիշ տիր, վէ պիր տէֆա ալանլար, տիկէր սէնէլէր տախի մէճունէն կէլիպ ալմագտա օլտուղլարընա պինան, ալինէն իրան վէ պէյան իտէրիզ քի, Պրուսա վէ Իզմիրնէ վէ մահէլլի սայիրէտէ տախի իրէք պէօճէյի թօհումու թալէպինտէ պուլունանլար, եա թահրիրէն իսթէտիքլէրի. վէ եախօտ պիզզաթ կէլտիքլէրի հալտե, մէղքիւր թէմիզ թօհումանտ իշթիրա իտէպիլէճէքլէր տիր։ Միհալ Մօյսէ օղլը—

— Գալաթասարայ Ալյվոտա սօգաղընտա Ն. 9 Գաֆֆեան խանընտա, պիրինճի գաթընտա, Թէօտոր Տրայֆուզ մաղազասընտա, Ռէնօվա, Հօ ար Ֆոն վէ Ալենենա ճէպ սամալարը, չալար սաաթլար, վէ սաաթճրլըզա տայիր ալեթ ու էնկէզլէր, սանարգ եախօտ տուզինա իլէ սաթրլմագտա սրրայ։

Մէղքիւր մաղազատա ԺՕԶԷՖ ՍԱՂՍԸԼ մասլահաթի կիզար պուլունմագտա տըր։

ԻՍԹԷՆՊՕԼՏԸ
Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԽԱՆՍԻՆՏԻ